

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 31. 12. 2008r.

RKT – 61 – 67/08/AD

DECYZJA Nr RKT - 104 /2008

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Józefowi S. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Biuro Podróży „Glob”, ul. (...) Opole:

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki stosowane przez Józefa S. Biuro Podróży „Glob” polegające na:**

1. naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, do czego doszło w wyniku nieinformowania konsumentów w zawieranych przez nich umowach o numerze wpisu do właściwego rejestru organizatorów turystyki, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 14 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o usługach turystycznych (t. j. Dz. U. z 2004r. Nr 223, poz. 2268 ze zm.), co jest niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
2. stosowaniu w umowach o świadczenie usług turystycznych zawieranych z konsumentami postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), którego treść jest następująca: **„Uczestnik może zrezygnować z imprezy przed jej rozpoczęciem ze względów na zmianę następujących warunków umowy: cena, termin, miejscowość, kategoria zakwaterowania, środek transportu.(...)”**, co jest niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów
i nakazuje się zaniechanie ich stosowania.

II. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się Józefa S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Biuro Podróży „Glob”, ul. (...) Opole, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 33 zł (słownie: trzydziestu trzech złotych).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także Prezesem Urzędu) przeprowadzono postępowanie wyjaśniające w sprawie działalności Józefa S. (zwanego dalej także przedsiębiorcą) prowadzącego Biuro Podróży „Glob”. W związku z podejrzeniem, że działania przedsiębiorcy mogą być niezgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, wystosowano do przedsiębiorcy wezwanie do dobrowolnej zmiany stosowanych przez niego w umowach o świadczenie usług turystycznych z konsumentami regulacji. W toku tych czynności powzięto podejrzenie, że przedsiębiorca może stosować praktyki wskazane w sentencji niniejszej decyzji, co dało asumpt do wszczęcia przedmiotowego postępowania. W jego toku przedsiębiorca ustosunkował się do postawionych mu zarzutów, poinformował o dokonanych zmianach, jak i przedstawił wymagane dokumenty. W tych okolicznościach zawiadomiono przedsiębiorcę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego, a w wyznaczonym terminie nie skorzystał on z prawa do zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Józef S. prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Opola pod numerem (...) (dowód: karta nr 26). Działalność organizatora turystyki prowadzi on stosownie do wpisu do Rejestru Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych pod numerem (...) (dowód: karta nr 15), który jest prowadzony przez Marszałka Województwa Opolskiego. Przy zawieraniu z konsumentami umów o świadczenie usług turystycznych przedsiębiorca posługuje się wzorem umowy zatytułowanym „Umowa – Zgłoszenie” (dowód: karty nr 9, 15, 23 i 33) zawierającym również „Warunki uczestnictwa w imprezach turystycznych organizowanych przez B.P. „Glob” w Opolu”.

Analiza przedłożonych wzorców umów oraz umów faktycznie zawartych z konsumentami wykazała, że nie obejmowały one informacji na temat numeru wpisu do właściwego rejestru prowadzonego przez organ rejestrowy organizatora turystyki (dowód: karty nr 23, 30 - 33), natomiast w pkt. II 2 warunków uczestnictwa zawarto następującą regulację: *„Uczestnik może zrezygnować z imprezy przed jej rozpoczęciem ze względów na zmianę następujących warunków umowy: cena, termin, miejscowość, kategoria zakwaterowania, środek transportu.(...)”*.

Po wszczęciu niniejszego postępowania przedsiębiorca przedstawił zmieniony wzór umowy – zgłoszenia wraz z Warunkami uczestnictwa w imprezach organizowanych przez B.P. „GLOB” w Opolu (dowód: karta nr 15), w których wskazano, pod jakim numerem przedsiębiorca został wpisany do rejestru organizatorów. Analiza wykazała, że nie podano informacji o organie rejestrowym.

Jednocześnie w pkt. II 2 warunków uczestnictwa nadal było zawarte postanowienie, na mocy którego ograniczono prawo konsumentów do odstąpienia od umowy, której warunki uległy zmianie. Przedsiębiorca oświadczył, że zmodyfikowane dokumenty obowiązują od 10. 06. 2008r. (dowód: karta nr 14), jednakże do połowy lipca tego roku nie zawarto z ich wykorzystaniem żadnej umowy. Przedsiębiorca wskazywał bowiem, że z indywidualnymi konsumentami zawiera umowy we własnym imieniu sporadycznie, a jego działalność związana z turystyką koncentruje się na zawieraniu umów na rzecz i w imieniu innych przedsiębiorców (dowód: karty nr 3 i 14).

W 2007r. przedsiębiorca osiągnął przychód w wysokości [tajemnica przedsiębiorstwa](pkt 1. a Załącznika nr 1), przy czym zazaczył, że jedynie ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt 1 a Załącznika nr 1) % tej kwoty stanowi przychód z tytułu działalności organizatora i pośrednika turystycznego (dowód: karty nr 3 - 4).

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Na mocy do art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Aby można było stwierdzić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- rozważana praktyka musi być bezprawna,
- praktyka taka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów, w związku z czym dochodzi do naruszenia interesu publicznego.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą. W rozważanym przypadku podmiot będący stroną postępowania bez wątpienia posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Zachowania niniejszego podmiotu podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, jaka musi zostać spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność rozważanego zachowania. Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt. 1 ww. ustawy za praktykę tego rodzaju uznaje się godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej także rejestrem), a stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 2 tej ustawy za niedozwoloną praktykę uważa się naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Dodać należy, że zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla stwierdzenia, że dana praktyka jest niezgodna z art. 24 ww. ustawy wystarczające jest więc wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów konsumentów w skutek zastosowania określonego postanowienia w umowach z konsumentami w przypadku zaistnienia określonych okoliczności.

Ad I.

1. Pierwszy z zarzutów rozważanych w ramach niniejszego postępowania dotyczy niedopełnienia przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, do czego doszło w wyniku nieinformowania konsumentów w zawieranych przez nich umowach o numerze wpisu do właściwego rejestru organizatorów

turystyki, wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 14 ust. 2 pkt. 1 ustawy o usługach turystycznych, co jest niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W art. 14 ust. 2 ustawy o usługach turystycznych zawarto katalog informacji, które umowa o świadczenie usług turystycznych powinna obejmować, a m. in. jest to informacja o numerze wpisu przedsiębiorcy do właściwego rejestru organizatorów turystyki.

Wszyscy organizatorzy turystyki, bez względu na termin rozpoczęcia działalności gospodarczej są wpisani do ewidencji prowadzonych przez właściwych marszałków województw. Ochrona interesów konsumentów wymaga tego, aby w umowach wskazywać informację na temat tego, gdzie aktualnie należy poszukiwać wiedzy na temat przedsiębiorcy. Brak zastrzeżenia, że przedsiębiorca jest wpisany do ewidencji właściwego marszałka województwa ogranicza możliwość weryfikacji danych dotyczących go. Konsumenty nie będą bowiem wiedzieli, gdzie stosownych informacji należy poszukiwać. To powoduje utrudnienie weryfikacji aktualnych danych organizatora, sprawdzenia pełnych danych określających przedsiębiorcę, ustalenia, czy jest on uprawniony do prowadzenia działalności organizatora turystyki oraz, czy posiada wymaganą prawem gwarancję bankową lub umowę ubezpieczenia w zakresie pokrycia kosztów powrotu klienta do kraju, w wypadku gdy organizator turystyki wbrew obowiązкови nie zapewnia tego powrotu, a także na pokrycie zwrotu wpłat wniesionych przez klientów w razie niewykonania zobowiązań umownych. Konieczność sprawdzenia takich danych może zająć np. w sytuacji powstania sporu pomiędzy stronami umowy o świadczenie usług turystycznych. Niemożność weryfikacji niekorzystnie wpływa na sytuację konsumentów, dla których w konsekwencji braku niezbędnych informacji dochodzenie roszczeń może stać się utrudnione i uciążliwe. Wobec tego w umowach z konsumentami powinna być zamieszczana wyraźna informacja na temat tego, pod którym numerem przedsiębiorcę wpisano do rejestru Marszałka Województwa Opolskiego. Mając na względzie opisany stan faktyczny rozważane w tym punkcie decyzji zachowanie przedsiębiorcy należało ocenić jako niezgodne z art. 14 ust. 2 pkt. 1 ustawy o usługach turystycznych. Początkowo w ogóle nie podawał on informacji na temat wpisu do rejestru, a następnie przedstawiony przez niego wzorzec uzupełnił jedynie o numer bez podania, kto rozważany rejestr prowadzi. W uwagi na znikomą skalę działalności przedsiębiorcy w charakterze organizatora turystyki nie mógł on przedstawić umów faktycznie zawartych wykorzystaniem zmodyfikowanych wzorców. Powyższe okoliczności pozwoliły jednak stwierdzić, że stosując opisaną praktykę przedsiębiorca nie dopełnił ciążącego na nim z mocy art. 24 ust. 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, co doprowadziło do naruszenia art. 24 ust. 1 tej ustawy.

2. Drugi z zarzutów rozważanych w ramach przedmiotowego postępowania dotyczy stosowania praktyki polegającej na stosowaniu w umowach o świadczenie usług turystycznych zawieranych z konsumentami postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego, którego treść jest następująca: **„Uczestnik może zrezygnować z imprezy przed jej rozpoczęciem ze względów na zmianę następujących warunków umowy: cena, termin, miejscowość, kategoria zakwaterowania, środek transportu.(...)”**, co uznano za niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Niniejsze postanowienie należało uznać za tożsame z następującymi klauzulami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerami 535 i 1003:

- „*Biuro zastrzega sobie, bez uprzedniego powiadomienia, prawo zmiany programu lub usług w stosunku do informacji zawartych w katalogu i umowie – zgłoszeniu uczestnictwa – zmiany takie są dopuszczalne tylko w sytuacjach wyjątkowych, a zakres i standard świadczeń zostanie zachowany.*”, która została uznana za niedozwoloną na mocy wyroku Sadu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także SOKiK) z dnia 21. 07. 2005r. (sygn. akt XVII Amc 89/03),
- „*Uczestnikowi przysługuje zwrot pełnej wpłaty, jeżeli rezygnacja lub niemożność wzięcia udziału w imprezie nastąpiła z przyczyny BUTiR Alf. Należą do nich: a) Istotne zmiany warunków umowy, tzn.: cena, termin, miejsce i standard zakwaterowania, środek transportu, trasa wycieczki. Rezygnacja z tych przyczyn może nastąpić w ciągu 3 dni po otrzymaniu zawiadomienia z BUTiR Alf. Brak odpowiedzi w tym terminie uważa się za akceptację zmienionych warunków umowy.*”, która została uznana za niedozwoloną na mocy wyroku SOKiK z dnia 28. 11. 2006r. (sygn. akt XVII AmC 142/05).

Na mocy powyższych postanowień, wyłączając odpowiedzialność za zmiany dokonywane w określonych granicach, faktycznie upoważniono przedsiębiorcę do dokonywania zmiany treści umowy i przewidzianych świadczeń. W związku z tym przytoczone regulacje, jako niezgodne z 385¹ § 1 Kc, który stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów, niezgodne z art. 385³ pkt. 10 Kc, wedle którego za niedozwolone uznaje się postanowienia uprawniające kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie, jak i niezgodne z art. 385³ pkt. 19 Kc, na mocy którego za niedozwolone uznaje się postanowienia przewidujące wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia, zostały uznane za niedozwolone.

Odnosnie klauzuli wpisanej do rejestru pod numerem 535 SOKiK stwierdził, że wyczerpuje ona hipotezę art. 385³ pkt 19 Kc, a przy rozstrzygnięciu o legalności niniejszego postanowienia uwzględniono unormowania ustawy o usługach turystycznych, która w art. 14 ust. 2 wskazuje istotne cechy umowy o świadczenie usług turystycznych. Organizator imprezy, który przed rozpoczęciem imprezy turystycznej jest zmuszony z przyczyn od niego niezależnych zmienić istotne warunki umowy powinien niezwłocznie powiadomić o tym konsumenta. Konsument ma prawo przyjąć proponowaną zmianę albo odstąpić od umowy za natychmiastowym zwrotem świadczeń i bez obowiązku zapłaty kary umownej. Zmiana przez organizatora postanowień umowy dotyczących programu i innych usług określonych w umowie bez zgody konsumenta jest niedopuszczalna, gdyż pogarsza jego sytuację prawną w stosunku do przepisów art. 14 ust. 5 ustawy.

W rozważanym przypadku, pomimo, iż wskazano kilka warunków umów, w wyniku zmiany których uczestnik może zrezygnować, to nie są to wszystkie warunki, jakie zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy o usługach turystycznych są zamieszczane w umowach. Wobec tego w pozostałym zakresie, w przypadku zmiany innych warunków umowy, niż wymienione, np. położenia obiektu hotelarskiego w obrębie tej samej miejscowości, ilości i rodzaju posiłków, programu zwiedzania, konsument nie może od umowy odstąpić.

Podobnie w klauzuli wpisanej do rejestru pod numerem 1003 zastrzeżono, że rezygnacja bez poniesienia przez konsumenta jej kosztów jest możliwa wyłącznie w przypadku zmiany określonych w tej klauzuli warunków, których katalog nie odpowiada katalogowi zawartemu w art. 14 ust. 2 ustawy o usługach turystycznych. Pomimo tego, że w ustawie o usługach turystycznych przewidziano tryb dokonywania zmian warunków umów oraz przyznano konsumentom prawo do ich niezaakceptowania bez obowiązku ponoszenia w takiej sytuacji konsekwencji w postaci obowiązku zapłaty kary umownej, w obu porównywanych klauzulach

organizatorzy turystyki uregulowali te kwestie inaczej niż wynika to z ww. ustawy, przy czym obaj przyjęli tożsamą konstrukcję. Także i druga z przytoczonych klauzul abuzywnych została uznana za niezgodną z art. 385³ pkt. 19 Kc, jak i z art. 385¹ § 1 Kc.

Posługiwanie się w obrocie konsumenckim klauzulami uznanymi przez sąd za abuzywne jest zakazane prawem. Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 02. 12. 2005r. (sygn. akt VI ACa 760/05) wskazał, że zgodnie z art. 23 a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez ten podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Sąd Apelacyjny wskazał też, że naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne wpisane do rejestru, przy czym wpis do rejestru związany jest z działaniami innych kontrahentów konsumentów. Podobne twierdzenie Sąd Apelacyjny zawarł we wcześniejszym wyroku, tj. w orzeczeniu z dnia 29. 09. 2005r. (sygn. akt VI ACa 381/05), gdzie przywołując stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 19. 12. 2003r. III CZP 95/03 (OSNC 2005/2/25), wskazał, że wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Zgodnie ze stanowiskiem SOKiK wyrażonym w wyroku z dnia 25. 05. 2005r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesadzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Trafność wyżej opisanego stanowiska potwierdził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13. 07. 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06). Pomimo, iż powyżej przywołane wyroki zapadły pod rządami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000r., to orzecznictwo to należy uznać za aktualne także w aktualnym stanie prawnym. Na gruncie obecnie obowiązującej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007r. rozważna kwestia została uregulowana w analogiczny sposób, a zatem nie występują różnice, które nakazywałyby odejście od ustalonej linii orzecznictwa i w konsekwencji tego odmienną ocenę prawną badanego zagadnienia.

W tych okolicznościach, mając na względzie zakres regulacji porównywanych postanowień i wywoływane przez nie skutki, należało stwierdzić, że porównywane klauzule są tożsame.

W tym miejscu należy także zważyć, że zmiana umówionych świadczeń może nastąpić jedynie w granicach przewidzianych prawem i w odpowiednim trybie, w zależności od terminu, w którym są one wprowadzane, tj. czy następuje to przed rozpoczęciem imprezy, czy też w czasie jej trwania. Stosownie do art. 14 ust. 5 ustawy o usługach turystycznych, w przypadku, gdy przedsiębiorca jest zmuszony do zmiany przewidzianych świadczeń przed rozpoczęciem imprezy, winien o tym niezwłocznie poinformować konsumenta, który proponowaną zmianę może przyjąć lub odrzucić za natychmiastowym zwrotem wszystkich wniesionych opłat i bez obowiązku zapłaty jakichkolwiek kwot tytułem kary pieniężnej na

rzecz organizatora. Istotne warunki umowy zostały wyszczególnione w art. 14 ust. 2 ustawy o usługach turystycznych wobec czego za niedozwolone należy uznać, że zmiana jedynie części z nich stwarza po stronie konsumenta prawo do odstąpienia od umowy, której warunki mają ulec zmianie. W tych okolicznościach należało stwierdzić, że stosowana przez przedsiębiorcę regulacja jest tożsama z wyżej przywołanymi postanowieniami wpisanymi do rejestru.

Okoliczność braku zaniechania

W związku ze wszczęciem niniejszego postępowania przedsiębiorca dokonał zmian polegających na dopisaniu numeru ewidencyjnego, który został mu przyporządkowany oraz przerehabrowaniu postanowienia pkt. II 2 warunków uczestnictwa z zachowaniem kwestionowanego fragmentu. Zmiany te nie były wystarczające, aby można było stwierdzić zaniechanie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk, których stosowanie udowodniono, przy czym nie ma znaczenia fakt, że w rozważanym okresie faktycznie nie były zawierane przez przedsiębiorcę z konsumentami umowy o świadczenie usług turystycznych.

Naruszenie interesu publicznego i zbiorowych interesów konsumentów

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku¹.

Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10. 04. 2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „*zbiorowego interesu konsumentów*” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „*nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów*”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium.

Sąd Najwyższy orzekł też, że „*praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy*”.

W rozważanym przypadku doszło do naruszenia interesu publicznego. Oceniane zachowania przedsiębiorcy dotyczą nieoznaczonego kręgu najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczą one wszystkich tych osób, które zawarły z nim umowy o świadczenie

---

¹ Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 47

usług turystycznych oraz wszystkich jego potencjalnych klientów. Rozważane działania godzą więc w zbiorowe interesy konsumentów, pomimo, iż faktyczna skala działalności przedsiębiorcy jako organizatora jest znikoma. Działania te stanowią zakazane prawem praktyki, gdyż są podejmowane lub mogą być podejmowane w sposób powtarzalny. Już z samej istoty wzorców umów wynika to, że działania przedsiębiorcy wykorzystującego je jest ustalone, jednakowe, powtarzalne we wszystkich przypadkach.

Z uwagi na spełnienie wszystkich przesłanek wymienionych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należało orzec, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia tych przepisów, wobec czego należało orzec, jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia celowo, czy też nieumyślnie. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W niniejszym przypadku Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez przedsiębiorcę dwóch praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z uwagi na fakt, że dotyczą one regulacji wynikających z ocenianych wzorców umów, które znajdują faktycznie znikome zastosowanie w obrocie, natomiast przeważająca część przychodu przedsiębiorcy pochodzi z działalności innej niż dotycząca turystyki, a ta z turystyki wiąże się w większości z działalnością prowadzoną na rzecz innych organizatorów, postanowiono w tym przypadku odstąpić od wymierzenia kary. W tym miejscu należy wyrazić nadzieję, że nakaz zaniechania stosowania opisanych praktyk odniesienie wystarczający skutek i doprowadzi do wyeliminowania praktyk z rynku. Dodać też trzeba, że Prezes Urzędu ma możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej również na późniejszym etapie, tj. wówczas, gdy stwierdzi, że obowiązek wyrażony w decyzji nie został zrealizowany.

Ad II.

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

Postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punktach I 1 - 2 sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną. W związku z powyższym postanowiono obciążyć ww. przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 33 zł (słownie: trzydziestu trzech złotych).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kpc – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie II niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 Kpc, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Maciej Fragsztajn